

D'Artagnan elveszíti a kalapját

Rejtett ellentmondások egy regényben

A regényekben is előfordulnak szükségszerűen igaz tautológiák. De előfordulnak szükségszerűen hamis ellentmondások is. Egy tautológia és egy kontradikció – egymás tagadása. Mindkettőnek van „nyílt” és „rejtett” változata. – Tudjuk, Beauvais-nál lelőtték D'Artagnan fejéről a kalapját. Innen Londonig, majd vissza Párizsig nem volt kalapja, A három testőr-ben. Visszaérkezése után Tréville úr azonnal őrségbe küldte a Louvre-ba. Hogyan állt őrséget kalap nélkül?

Gyakran ötletszerűen sokat és sokfélét olvasunk. Olykor azonban a szerencsés véletlen úgy hozza, hogy különböző olvasmányaink szorosan kapcsolódnak egymáshoz és az éppen minket érdeklő témához. Ez történt velem a napokban. Szinte egyszerre került a kezembe *Rumbold Éva* gondolatébresztő tanulmánya, 'A tautológia többletjelentése' (1) és *Dumas* remekének újraolvasása közben 'A három testőr' (2) 20. fejezete ('Úton'). Ebben D'Artagnan elveszíti a kalapját a Párizstól Londonba vezető útján.

Egy tautologikus összetett állítás (a logikai szerkezete folytán) szükségszerűen igaz. (Nem lehet hamis.) Ilyen például az ismert latin mondás: „Scripsi, quod scripsi. Dixi, quod dixi!” (Amit írtam, megírtam. Amit mondtam, megmondtam.) A tautológiák ellentétei az úgynevezett kontradikciók, vagyis az ellentmondások. Hadd említsek *Borgestől* egy példát ellentmondásra. Azt írja 'Az elágazó ösvények kertje' című elbeszélésében (3), hogy egy kínai tartomány volt kormányzójának, *Cuj Pennek* a hagyatékában „zűrzavaros kéziratos kiadta őket. „Ez a kiadás – olvasható *Borgesnél* – örültség volt. A könyv egymásnak ellentmondó szövegek zavaros halmaza (...), a hős a harmadik fejezetben meghal, a negyedikben újra él.” (89. oldal)

Rögtön belátjuk, mi az összefüggés tautológia és kontradikció között. Ezek egymás tagadásai. Ha egy tautológiát tagadunk: kontradikciót kapunk, és viszont.

A tautológiákat és a kontradikciókat,

természetesen, sokféle szempontból lehet vizsgálni. Rumbold Évánál a különböző vizsgálati szempontok gazdag palettájával találkozunk. Egy további szempont alapján különbséget tehetünk „nyílt” és „rejtett” tautológiák között. Az előbbieket első pillantásra fölismerhetők. Az utóbbiaknál nem ez a helyzet. „Nyílt” tautológia például a Rumbold Éva által is helyesen említett: $p \leftrightarrow \underline{p}$. (Olvasása: p ekvivalens \underline{p} -vel).

Nem okoz gondot annak fölismerése, hogy ez érvényes formula, vagyis az értéktáblázatában kizárólag az „igaz” logikai érték szerepel. Ha ezt a formulát konkretizáljuk, akkor például ehhez hasonló összetett állítást kaphatunk: „Ha esik az eső, akkor és csak akkor esik az eső”. Ez persze szükségszerűen igaz, csak éppen nem sokra megyünk a gyakorlati életben az ilyen „tautologikus” állításokkal. Ezért van pejoratív íze ennek az elnevezésnek.

Meg kell említenem, hogy Rumbold Éva „egyszerű példája” a tautologikus formulára (52. oldal) – téves. (4) Annak megítélése, hogy egy formula tautologikus-e, nem mindig ilyen egyszerű. Vanak „rejtett” (alaposan elrejtett) tautológiák. (5) Egy ellentmondás is vagy „nyílt” vagy „rejtett”. Az előbbit mintázza a *Borgestől* vett korábbi példám. Az utóbbira példa a következő.

Mi is történt D'Artagnan kalapjával?

Az 'Úton' című fejezetben *D'Artagnan* – barátjával és az inasokkal együtt – Párizsból London felé vágat. A megbízatása,

amelyet élete kockáztatásával is teljesíteni kíván: átadni *Buckingham hercegnek Ausztriai Anna* levelét. A királyné visszakéri a gyémántrengőket a hercegtől. Nagy könnyelműség volt, hogy – emlékül – ajándékba adta a gyémántokat Buckinghamnek, titkos találkozásukkor, a Louvreban. Vissza kell kérnie, mert *XIII. Lajos* halálosan féltékeny, és – *Richelieu* tanácsára – megparancsolta, hogy a királyné a gyémántrengőkkel jelenjen meg néhány nap múlva a városközi bálon. A királyné korábban visszautasította *Richelieu* köznevelését. A bíboros most akar rajta bosszút állni. Ausztriai Anna becsülete, talán élete is függ attól, hogy sikerül-e *D'Artagnan*-nak teljesítenie megbízatását.

A nyolc főből álló kis csapat tehát kora hajnalban nekiindult a veszélyes útnak. A bíboros emberei mindent megtesznek annak érdekében, hogy egyikük se érjen célba. *Porthos* már Chantillyban megsebesült és lemaradt. Most – nélküle – éppen Beauvais határába értek. Itt egy útszűkületben újabb kelepcé várt rájuk. Utkaparóknak álcázott fegyveresek tüzet zúdítottak a kis csapatra. *Aramis* megsebesült a vállán. De lova sörényébe kapaszkodva továbbvágott. *Mousqueton* viszont „a csipő alatti húsos fertályba” kapott egy lövést, leesett a lováról, amely így gazdátlanul válna, együtt vágatott az ismét megfogyatkozott kis csapattal. Ezt látva *Athos* megjegyezte: „Lesz már vezeték lovunk is”. *D'Artagnan* így válaszol erre: „Inkább kalapom volna (...), elvitte egy golyó (...)” (210. oldal)

Nem kifogásolható, hogy *Csatlós János* „kalap”-nak fordította a „le chapeau”-t, bár – talán – pontosabb lenne *D'Artagnan* „fövegéről” szólni. Magam is követni fogom *Csatlós János* szóhasználatát. Az iménti idézőjelnek mégis megvan az indoka. Ha valaki ezt hallja *D'Artagnan* szájából: „Inkább kalapom volna”, a hétköznapi „kalap” szó jelöléséhez nem kapcsolja ösztönösen hozzá annak a tolldísznek a képét, amely pedig (a kor szokása szerint) minden kalap elengedhetetlen kelléke volt *XIII. Lajos* idejében. Ez a tolldísz jól látható a „Les trois mousquetaires” számos korábbi, illusztrált kiadásában. (6) Vala-

milyen tolldísz tehát a gascogne-i lelőtt kalapján is díszelgett.

Vajon pótolhatta-e elveszett kalapját útközben? Nem sok esélyt látok erre. A regény szövegében nyoma sincs annak, hogy *Patrice*, Buckingham hű embere („a miniszter házi minisztere”) kölcsönzött volna neki egy kalapot a herceg gazdag ruhahatárából. (Meglehetősen ízléstelen is lenne egy ilyen kalapkérés meg kalapkölcsonzés.) Bele kell nyugodnom: a gascogne-inak egészen Londonig, majd vissza Párizsig – nem volt kalapja.

Miért aggódom Dumas-ért?

Mert féltem attól, hogy beleesik a magaásta kelepcébe, és útközben Beauvais-tól vissza Párizsig (via Calais, London, Windsor, London, Saint Valery, Neufchâtel, Écouis, Pontoise) megfélemezik arról, hogy *D'Artagnan* kalapja ottmaradt Beauvais-ban a sáros úton. Megfélemezik erről, és ezzel létrehoz valamilyen „rejtett ellentmondást” regénye szövegében (és, persze, regénye fantáziavilágában is). Aggódva olvastam újra könyvének 20. és 21. fejezetét (208–228. oldal). Mennyi csapda leselkedett a kitűnő íróra!

Például: nem fogja-e bátor lovagunk, amikor erősen kezd fájni éjjel a La Manche-csatornán, mélyen a homlokába húzni a kalapját? – De, megkönnyebbülésemre, Dumas nem műveltette vele ezt.

Már-már megnyugodtam: Dumas nem felejtette el, hogy a kalap elveszett! De örömmöm korai volt. Rossz sejtelmeim valóra váltak a 21. fejezet („Winter grófnő”) végén, szinte a „célszalagnál”. Mert mit találunk ennek a fejezetnek a végén? A következőket: „(*D'Artagnan*...) kilenc óra-kor hosszú vágatában befutott Tréville úr palotájának udvarára. Körülbelül hatvan mérföldet hagyott maga mögött tizenkét óra alatt.

Tréville úr úgy fogadta, mintha reggel váltak volna el, csupán a kezét szorította meg a szokottnál melegebben, aztán közölte vele, hogy Des Essarts százada őrségen van a Louvre-ban: ő is elfoglalhatja őrhelyét.” (227–228. oldal) (7)

D'Artagnan őrseget áll a Louvre-ban kalap (és tollász!) nélkül? Ez teljesen lehetetlen. (Az meg valószínűtlen, hogy lovagunk az őrszobán lekasztotta a fogasról valaki másnak a kalapját.)

Így hát az „öncsapda” mégis sikeresnek bizonyult. Dumas beleesett. Akaratlanul produkált egy „rejtett ellentmondást”. A figyelmes olvasó zavarban van. Nem tudja megfelelően összevarni „A három testőr” fantáziavilágában fölfedezett szakadást. D'Artagnan Beauvais-nál elvesztette a kalapját. Most meg őrseget kell állnia a Louvre-ban. Ez meg lehetetlen kalap nélkül. Mit tehet a szegény olvasó, aki pedig tudja, hogy a regényolvasás nem kényelmes utazás egy gyorsvonat 1. osztályán, hanem – az élvezet mellett – koncentrált szellemi munka? Semmit! Talán csak annak örülhet, hogy észrevett egy „rejtett ellentmondást” Dumas könyvében. (Ennek tagadása – hogy visszatérjek Rumbold Éva érdekes tanulmányára – egy „rejtett tautológia.”)

Jegyzet

(1) Iskolakultúra, 2000/3. sz. 52–58. old.

(2) Ford. CSATLÓS János. Európa Kiadó, Bp, 1989.

(3) BORGES, Jorge Luis: *A halál és az iránytű*. Európa, Bp, 1998. 81–96. oldal

(4) RUMBOLD Éva, miután pontosan idézi a tautologikus formula definícióját („Egy logikai formula tautológia, ha a változók minden lehetséges igazságértékére igaz műveleti eredményt ad”), így folytatja: „Ennek egyszerű példája a vagy-művelet: p, illetve q akár igaz, akár hamis, p v q mindenképpen igaz”. (4), (52. old.) Ez azonban nem áll. A p v q formula (olvasása: p vagy – ennek a kötőszónak a megengedő értelemben – q) nem érvényes formula, minthogy fölveheti a „hamis” logikai értéket is. Konkretizáljuk ezt a formulát a következő összetett állítással: „Sétálok a Duna-parton, vagy (megengedő értelemben) hallgatom a zsebrádiómat”. Ez az állítás hamis, ha egyiket sem teszem. (Érdekesek a cikkben az orosz nyelvből vett példák. Kár, hogy az orosz szavak jó részének hibás a nyomdai szedése.)

(5) Például 16 soros értéktáblázatot kell készíteni, ha el akarjuk dönteni, hogy egy négyváltozós formula érvényes-e.

(6) Szép illusztrációkat találunk például DUMAS könyvének egyik eredeti kiadásában. (Conar, Louis, Paris, 1922. A címlapján ez áll: „Illustrations de Pred-Money, gravées sur bois par Victor Dutertre”.) Kár, hogy napjaink kiadásaiból eltűntek a képek.

(7) Ha csupán a 12 órára és a 60 mérföldre gondolunk, meglehetősen szigorúnak kell tartanunk Tréville úr azon parancsát, hogy D'Artagnan nyomban álljon őrsegebe a Louvre-ban.

Solt Kornél

Nyílt levél Trencsényi Lászlóhoz

Érdeklődéssel olvastam „Kodály Zoltán nevelési eszméi a harmadik évezred küszöbén” című kiadványunkról írott recenziódat az Iskolakultúra 2000. márciusi számában. Több elgondolkodtató s egyben tisztázást igénylő megállapítást találtam benne.

Még mielőtt a részletekre térek, le kell szögezmem, hogy nem a mundaér becsületének vagy a „céh” jól felfogott anyagi érdekeinek védelmében fogtam a billentyűk érintésébe, hogy a megrögzött „órállók” („örtornyok”) számát gyarapítsam; bár talán nem szerénytelen-ség, ha legalább közkatonaként (!) magamat is közéjük tartozónak vallom. (A levél végén ügyis kiderül személyes „elfogultságom” „oka”, hadd örüljenek a sandán nézők, gyanakvók.)

Kezdjük mindjárt az elején, a „blikkfangos” címnél. Pontosabban a közgazdászoknál. A bajok egyik gyökere – s ez nemcsak a zenei köznevelés gondja, hanem az egész oktatásra kihat –, hogy a közgazdászok, a pénzügyi szakemberek és sajnos velük együtt a politikusok (tisztelet a kivételnek!) – sőt a pedagógusok közül is némelyek – még mindig nem jöttek rá, hogy nem csak a közvetlenül pénzt fiáló dolgokat kell támogatni az oktatásban. Hogy mást is érdekes lenne pártfogásba venni, ha emberség-

ges és nem eldurvult, vulgár-materialista világot akarunk örökölni az utánunk következőknek. Arról a hajdani *Lengyel Lászlóról* (vagyis I., azaz *Szent László* királyról) áhítatos szent énekek és játékos nóták egyaránt szólnak 900 év múltán is. Hogy lesz-e ilyen – meg ne sértsem a személyiségi jogokat a név jelképes használatával! – a mai Lengyel Lászlókról, kétséges... Elég baj, ha ma csak nosztalgiával, esetleg lenéző mosolygással s nem erőt adó példaként idézik meg a hidas játékot!

Tovább haladva azt látom cikkedben, hogy a konferenciát, melynek hozadékát kiadványunkkal közkinccsé akartuk tenni, Kecskemétre helyezted. Ez tévedés! Igaz, a tévedés forrása lehet maga a könyv, mert csak az időpontot adja meg pontosan: 1997. IX. 22–24., (ezen belül 23-a); a helyszín megjelölése sajnos elmaradt. A zenepedagógiai tanácskozás csak a Magyar Kodály Társaság névadója tiszteletére rendezett három napos nemzetközi konferencia része volt, a konferencia maga a budapesti Kodály Zoltán Emlékmúzeumban zajlott. Felelős szerkesztőként e pontatlanságért (felelőtlenységért) elnézést kell kérnem minden ott jelenvolttól és minden olvasótól.

Itt most egyet ugornom kell cikked végéhez, ahol számon kéred, hogy illusztris kollégákat, részben-egészben „másként gondolkodókat”, illetve más zenetanítási módszerek képviselőit miért mellőzték a szervezők. Már kiindulópontod is téves, szerintem. Ugyanis olyat kérsz számon, amire nem is akart vállalkozni a konferencia szervezőbizottsága, a Magyar Kodály Társaság elnöksége. E három területet – zenetörténet, népzene-tudomány és zenepedagógia – átfogó konferencia „témája”, főszerzője Kodály Zoltán volt. Így a zenepedagógiai szekció sem vállalkozhatott másra, mint hogy feltérképezze az ő eszméi nyomán kialakult zenepedagógiai gyakorlat mai életét, helyzetét. Vagyis nem általában a zenepedagógia, közelebbről a zenei köznevelés helyzetéről és lehetőségeiről szóltak a beszámolók! S ebbe – bármily furcsán hangzik is – még a népzenei „új hullám”, a táncház sem tartozik be-

le közvetlenül (bár a kodályi koncepció egészében az élő népzene – vö. az „Iskolai énekgyűjtemény” előszavában a népzenei dokumentum-felvételekről olvashatókkal – és a néptáncnak is helye, szerepe van). A meghívottaknak s érdeklődőknek a látélet elkészítéséhez tehát nem hiányzott a közvetlen szembesítés, véleményütköztetés. (Akadt néhány így is.) Éppen a „Kodály-módszer” alkalmazásában, képviselőiben hiteles személyeket – sőt, hogy nyomatékosítsam, hadd mondjam: személyiségeket – szólította az üléselnök, *Szőnyi Erzsébet* pódiumra. (Félreértés ne essék, magamat nem tartom közéjük illőnek, csak objektív krónikásként működtem közre!)

A felszólalókról szólva meg kell jegyezni, hogy a braziliai beszámolót tartó *Ördög Mária* a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola tanára, tehát nem brazil, akinek ott lenne a hazája a „multikulturális” országban. Vendégtanárként járt ott többször, mint beszámolójából is kiderül. Egyébként ő itthon is hiteles és hatásos képviselője a kodályi zenepedagógiának!

A „Stille Nacht”-ot éneklő marokkói gyerekeken is ironizálhatunk. Azonban látni kell(ene), hogy a „Csendes éj” ebben az esetben az európai kultúra számukra egyelőre elérhető/elsajátítható képviselője, s nem a Kodály-koncepció alkalmazásának netovábbja. Csak remélni lehet, hogy messzebbre is jutnak majd a marokkói iskolások a zenei kulturálódásban, s éppen annak révén, hogy megfelelő gyűjtemények, tankönyvek segítségével (már vannak efféle, nem is sikertelen próbálkozások ott is) a saját kétarcú (arab és francia!) hagyományukat, dalkincsüket is jobban megismerik.

Szívesen vettem (vettük) volna, ha hézagossá válna a társadalomismeretünket némileg pallérozod. Így pusztán megállapításként felemlés a hatás, s legfeljebb sejteni lehet, mire gondolsz. Netán olyasmire, mint amiről nemrégiben egy Baranya megyei felmérés eredményezett: szülők és gyermekek közösen kitöltött kérdőívei vallottak, hogy tudniillik a szélesebb társadalmi réte-

gek szerint az ének egyértelműen az utolsó helyen áll a tantárgyak hasznosságai és érdekességei listáján? Vagy arra, hogy a népzene közvetlen érvényességének, természetes életterének csökkenésével arányosan, vagy azt meghaladóan is, az éppen divatos, időszerű szórakoztató (ifjúsági) zenét hiányolják egyesek a tantárgy anyagából?

Ami a japán könyvcímleap kapcsán felhozott Walt Disney-párhuzamot illeti, gondolom, nem vagyok egyedül, aki egyetért kétségeiddel, – bár egyértelműen ki nem mondott – rosszallással a társművészeti esztétikai nevelést illetően. Ha „örtornyok” vagyunk, kötelességünk vigyázni, óvni a „birodalmat”. Megvan a véleményünk, de ha nem kérdeznak, bele nem szólhatunk mások dolgába. Sajnáljuk, ha külhoni kollégák tévútra futnak, de hasonló jelenségek ellen fellépni manapság még itthon is aligha lehet. (A piac törvényei másként működnek – a kiszolgálás és a manipulálás egyaránt meghatározó benne.) Erre megvannak a hivatott, felhatalmazott bizottságok – az már az ő személyes és kollektív felelősségük, hogy mit hogyan fogadnak el, hagynak jóvá. Kötelességünknek érezzük azonban, hogy a magunk jobb, remélhetően magasabb esztétikai értéket képviselő dolgait, még ha látszólag olyan mellékes elemekről van is szó, mint egy énekeskönyv illusztrációinak stílusa, megvédjük, Uram bocsá’, példaként állítsuk mások elé is. A védjegyet tehát nem mi, a magukat őrállónak kinevezők (!) adtuk, de nem is a mitikus „Kodály-szellem” ütötte rá egyik vagy másik könyvre. (Ezt egyébként a könyvek tartalmáról, módszertani megoldásáról is el lehet mondani.) Jelen esetben legfeljebb nekünk, a szerkesztőknek kellett volna körültekintőbben válogatnunk a kevésbé jó és a rossz illusztrációk között.

Egyébiránt kár gúnyolódni az „örtornyokkal”. Ha nem lennének ilyen (szak-) emberek, rég ránk omlott volna a jól-rosszul felépített épület. Igenis – úgy értem soraidat, elismered te is – éppen a név szerint megemlített kartársak s a hozzájuk hasonlók lesznek, lehetnek hitelesek még a diákok szemében is. Ezek az emberségek

szívü, bár „kérlelhetetlen” és szívós kar-nagyok és társaik (szerencsére van még belőlük jó néhány) szerzik meg a hírnevet és hitelt, s ők teljesítik a követelményeket, sőt ők állítják a mércét évről évre a nemzetközi fórumokon is. Ők keltik azt a hitet (tévhitet?), hogy Magyarországon ma (is) kitüntetett szerep és általános megbecsülés jut a zenei nevelésnek. Pedig ha tudnák a kintiek... Mi persze tudjuk: a hivatalos forma szerint biztosított viszonylag jobb körülmények csak nagyobb lehetőséget, esélyt ad(ná)nak a több jó eredményhez. Automatikusan azonban nem „multiplikálhatók» a tömegoktatás körülményei között a nagy egyéniségek”. A jók, a becsülettel dolgozó, bár szűkebb körben s kevésbé látványosan sikeres „tisztas közepszer” adta háttérre is szükség van! Adjuk meg nekik is a tiszteletet. A Hivatal meg nem hivatkozhat arra, hogy azok, akik a külsőségeket (vagy még azokat se) tanulták el, elherdálják az örökséget, tehát éppen ezért általában felesleges időt adni az énekórára. Az az igazgató, aki maximalista igényességgel lép fel számos más tantárgy érdekében, miért éri be a gyengével mások, például épp az ének-zene esetében? Az ő felelőssége is, hogy ne csak a lehetségesnél gyengébb eredmény szülessen!

Szóljunk a tantervről (a NAT-ról) is! A hagyománytisztelet (és nem kevésbé a kényelemszeretet) a megszokottat, a talán jól bevált életti, viszi tovább. De nem ezért gondolom, hogy a „hagyományos” magyar módszer tovább fog élni, hanem megújulást is biztosító belső értékei miatt tartom a Kodály-koncepciót életképesnek. Csak legyenek, akik megtalálják a megújulás útját-módját! Egyébiránt azt gondolom, tévhit, hogy bármilyen más módszer úgy általában a mai óratervi, tanárképzési stb. körülmények és feltételek között eredményesebb lenne Magyarországon, mint a Kodály és tanítványai útmutatásait követő gyakorlat. Sokba is kerülne az „átállítás”. Olcsóbb lenne jobb körülményeket biztosítani a megújulni akaró s tudó „hagyományosnak”. Persze ahol van rá igény s lehetőség, ám keressenek, járjanak más utat... (Alig hiszem, hogy attól, hogy megajándé-

kozzák az oktatási intézmények egy részét például *Orff*-hangszerekkel (hallottam valami ilyesféle rajtaütésszerű akcióról!), s még ha felkészítő tanfolyamokat tartanak is, egy csapásra kilábalunk a csódból... Kabalevskijhez meg most csak annyit, hogy az ő módszerét, illetve annak eredményességét is vitatják. Egyébként pedig ha arra érdemes dolgokat eltanulunk másoktól és azzal gazdagítjuk a magunkét, éppen nem a Kodály-szellemiség ellenében dolgozunk. Ismernünk, ismertetnünk éppen ezért kell is más módszereket a tanárképzésben és a továbbképzéseken. Örülök, hogy bízol abban, hogy „az iskolákban felgyülemlett műveltséget tükröző helyi változatok magától értetődően alkalmazzák önmagukra a szóban forgó örökséget” (értsd: a Kodály-koncepciót). Magam egyetértek azokkal, akik aggályoskodnak „a név” elhagyása miatt. Ez éppenséggel „felhatalmazást”, legalábbis indítást ad azoknak, akik a magas kodályi követelmények teljesítésében mutatkozó tehetetlenségüket, eredménytelenségüket új módszerek felkarolásával akarják palástolni, illetve merő divatból vagy a – tévesen! – nacionalistának vélt háttér miatt utálják a „kodályozást”.

Sok a tennivaló, s a zenetanárok csak örülhetnek, ha szakjuk gondjait más is megérzi, felismeri; ha – mint ebben az esetben is – egy szűkebb szakmájukon kívüli pedagógus szakember felelősséggel, jobbító szándékkal szól a zenei nevelés gondjairól. Nyilván téged is ilyen szándék vezetett, amikor írásod záró szakaszában – nem egy zenész kolléga véleményével egybehangzóan – a „populáris muzsika” szelektív integrációját ajánlod figyelmünkbe. Ez az idézett konferenciának nem illett a tárgyához. A populáris műfajok, stílusok létjogosultságát bizonyos zenei igényességgel nem vonjuk kétségbe, s huncut, aki azt mondja, soha nem él vele vagy legalább tűri el (bár többnyire kényszerűségből) környezetében. (Erre vonatkozóan is szembesíthetjük a – meglehet, a mesterénél olykor akár „ortodoxabb” – vélekedésünket Kodály gondolataival.) Magam mégis – bizton állíthatom: nem egye-

dül – kétségekkel fogadom a javaslatot, hogy akár csak óvatos válogatással is, adjunk helyet neki az iskolai zenei nevelésben. Inkább hiszek abban a kodályi tételben, hogy csak a profilaxis segít. Hogy ezt mindmáig nem tudtuk igazán jól megoldani, sikerre vinni – más kérdés; a jövőre nézve pedig változatlanul feladat. Azt hiszem, véleményem bővebb kifejtésére itt most nincs hely, túl messze vinne a cikkedhez kapcsolódó reflexió körétől.

Végezetül még annyit hadd mondjak, hogy az 1997-es konferenciáéhoz hasonló körben, de a ma is fontos hivatalos posztton dolgozó felelős kartársak bevonásával 1999 novemberének végén újra összegyűltünk a budapesti Kodály Emlékmúzeum előadótermében, hogy újabb körképet készítsünk csakis hazai viszonyainkról. Az időszzerű adatok és tények segítségével megrajzolt kép a zenei nevelés „életkörülményeiről”, tantervi és iskolai helyzetéről semmivel sem volt derűsebb, mint korábban. Sőt, ha lehet, még kevesebb okot adott a bizakodásra az úgynevezett világ-raszóoló eredmények fenntarthatóságát illetően. Azt gondolom, hogy most nem az a fő kérdés, hogy milyen módszerrel tanítunk, hanem az, hogy nincs az a módszer a világon, amivel, s nincs az a felkészült és lelkes tanár, aki a beszűkült keretek (óraszámok) és társadalmi ellenhatások között igazán „Kodály országához” méltó eredményeket tudna produkálni. A „szabályt” erősítő kivételek szerencsére nem hagyják felejtetni az ideát s ideált, s arra mindenképpen jók, hogy jövőbeni létében is reménykedhessünk...

A mai helyzetben voltaképpen másodlagos kérdés, hogy viták vannak a zeneoktatás „berkeiben” a lehetséges és követendő módszerekről, tananyagról. Vissza kell tehát adni a labdát, vissza kell adni a felelősséget azoknak, akik nem teremtik meg az alapvető működési feltételeket most sem (hisz éppen az volt a vélt vagy valós sikertelenségek egyik oka, hogy a Kodály-koncepciót szépen bezárták, hagyták bezáródni a módszer, a tanítási technikák keretei közé és a szélesebb, valóban koncepciónális – vagy ha tetszik: filozófiai – kérdé-

sek egy részét csendben elfeledték, mert az már nem a gyakorló pedagógusokra átruházható része a felelőségnek. Azért – ismét azt kell mondanom: szerencsére sokakkal – változatlanul hiszek Kodály zenei nevelési eszméinek 21. századi megvaló-

síthatóságában. Önvizsgálatra, belső megújulásra is szükség van persze. Ehhez hozzáegíthetnek minket a viták, eszmecserek.

Ittész Mihály

A változatlanság veszélyei, avagy Kékszakállú kerítést emelt

Hozzászólás Trencsényi László cikkéhez

Engedje meg a tisztelt olvasó, hogy Trencsényi László cikkére reagáljak, amely az Iskolakultúra „Kritika” rovatában jelent meg (Lengyel László esete Lengyel Lászlóval, 2000/3. sz.). Teszem ezt azért, mert eredeti szakmám szerint általános iskolai ének-zene szakos tanár vagyok, s csaknem húsz évig oktattam a tárgyat „normál”, illetve „tagozatos” osztályokban. Ugyanakkor már hosszabb ideje a pedagógia más területén tevékenykedem, így kellő távolságból tudom szemlélni az énektanítás helyzetét, a kialakult válsághoz vezető utat.

Mélységesen egyetértek a szerző megállapításával, mely szerint: „... zenepedagógusaink, bár hivatásuk magaslatán állnak, zenepedagógiai tudásuk ragyogó, társadalomismeretük meglehetősen hiányos.” Sajnálattal állapíthatjuk meg, nincs a pedagógiának még egy olyan területe, ahol a szakértelem (értsd: szolfézs, összhangzattan, partitúraolvasás, karvezetés stb.) és a pedagógiai, pszichológiai ismeretek, valamint azok gyakorlati alkalmazása ennyire szétválna.

Tanúja voltam annak, hogy zenetanárok továbbképzésén a résztvevők egy jelentős része bevallotta, *Mérei Ferenc* és *Binét Ágnes* ‚Gyermeklélektan’ című munkáját nem ismeri. Amennyiben figyelembe vesszük, hogy az idézett alapmű számtalan kiadást élt meg, s a más szakterületen dolgozó gyakorló pedagógusok szemléletét milyen mértékben formálta – s megállapításai ma is érvényesek –, akkor ez megbocsáthatatlan hiányosság. Arról nem is szólva, hogy a fenti mű megjelenése óta e tárgykörben hány mű látott napvilágot, tehát forogható, használható.

Akik véleményüket úton-útfélen hangoztatva Kodály szellemi örököseiként jelennek meg, azok minden újítási szándékot visszautasítanak, kegyetlenül levernek, áthághatatlan falakat emelnek. Pedig a honi pedagógiának a nyolcvanas évektől volt egy jelentős korszaka, amelyben különféle oktatási kísérletek indultak el. A pedagógus társadalom számottevő részét sikerült ezeknek a törekvéseknek megnyerni. Komoly és eredményes viták árán, mérési eredményekkel is igazolva, merőben új szemléletű oktatási módszereket dolgoztak ki. A diákok annyit tapasztaltak, hogy egy adott tárgy érdekesebbé, színesebbé vált. (Csak a példa kedvéért álljon itt a matematika tantárgy oktatásában bekövetkezett óriási változás. Azon felismerés nyomán, hogy a gyermekek gondolkodásfejlesztése lényegesen fontosabb életük további alakításában, mindennapjaik megoldásában, mint az „egyszerű” numerikus műveletek begyakorlása, a szakma kiválóságai megtalálták azt a helyes utat, azt a mértéket, amely tanulók egészséges személyiségfejlesztését szolgálta, ugyanakkor szakmai tudásuk,

módszertani ismereteik feltétlenül gazdagodtak.)

Az általános iskolai énekoktatásban is voltak oktatói kísérletek. Ezek sorsáról *Laczó Zoltán (1)* számolt be. A szakma jelentős része elutasította ezeket a kezdeményezéseket. Feltehetjük a kérdést, milyen indokok alapján.

Többen hangoztatták azon nézetüket, hogy a járt út elhagyása káros, hiszen az énekoktatásunk nemzetközileg elismert, sőt konvertibilis. Mindannyiszor a kodályi örökségre hivatkoztak. További példa: az egyik kísérlet lényegében a zeneművekkel való találkozást állította középpontba, a hallott zenemű befogadását pszichológiai folyamatként kezelte (a kísérletnek magam is részese voltam), ám mindannyiszor szembe kellett találnunk azzal a nézetel, hogy „a gyermek az igazi élményhez az éneklés során jut el”. Ezért a zeneművekkel való intenzív ismerkedésre, az analitikus zenehallgatásra csak akkor kerülhet sor – az avatott ’kodályi’ kritikusok szerint –, amikor biztos kottaolvasó a tanuló. Ez zenetörténeti tények tagadása; *Beethoven, Schubert, Bartók* stb. zeneművekkel találkoztak előbb, s ez készítette őket hangszer-tanulásra, zenei ismereteik bővítésére.

S ne feledjük, éppen ekkoriban honosodott meg az általános iskolai énektanításban több helytelen gyakorlat, gondolok itt a rendszeressé váló dolgoztatásra, a betűkottás dallamok szöveges felmondására stb.! A nagyobb követelményeket állító tanárok pedig szolfézsórává változtatták az énekórákat. Ezek a módszertani tévutak rontották a gyermekek kapcsolatát a tantárggyal és ezzel egy időben a zenével is.

Ugyanakkor a pedagógusok nem vették tudomásul azt a változást sem, amelyet a technika fejlődése hozott magával: hangos, hangzó világ épült körénk, általánossá vált egyfajta belső nyugtalanság, feszültség. Ez a zenei környezetre is hatással volt. A válogatásra, a zenehallgatásra a tanárok – éppen az értékrend megváltozása miatt – nem tanították meg a tanítványokat, ellenben a fiatalok zenéjét mindenkor pejoratív jelzőkkel illeték.

A szakma elitje egy olyan világot épített

maga köre, amely a változások lehetőségét, a spontaneitást abszolút mértékben ki-rekesztette. Steril körülmények között, változatlan feltételek mellett kívánták és kívánják tantárgyukat oktatni. (Ennek vélhetően egy nagy adag idealizmus, a Mester szellemének fetisizálása, illetve néhány esetben szakmai elfáradás, elkényelmesedés az oka.)

Ajánlatos azzal a ténnyel is szembenéz-nünk, hogy a jól ismert zenei tagozatos oktatásunk nemcsak az irányítók finanszírozói megszorításai miatt szűnnek sorra meg, hanem a szülők is egyre kevesebb érdeklődést mutatnak e forma iránt; iskolát kezdő gyermekeiket alig-alig íratják ilyen specialitású osztályokba. (A fővárosban csaknem a felére csökkent az énektagozatos, – korszerű szóhasználatnál élve – az emelt óraszámú ének-zene tantárgyat oktató iskolák száma.)

Végezetül: az elmúlt negyed század alatt a tanulók szociális helyzete, a családok igény szintje megváltozott, s ezek figyelmen kívül hagyása – éppen a pedagógustársadalom részéről – vakságra utal, tehát megbocsáthatatlan.

E benyomásaimat megerősítették a kerettantervi vitákon tapasztaltak is. Az őszi konferenciák szinte azonos koreográfia szerint bonyolódtak le. Igen nagy érzelmi töltéssel szóltak egymáshoz az aktív, illetve a már nyugdíjas tanárok. Sajnálattal tapasztaltam, hogy a tanácskozások résztvevőinek átlagéletkora körülbelül 55 év; az ifjabb nemzedék elenyésző számban képviseltette magát. Több esetben a kerettanterv kidolgozóira, más esetben a zeneiskolai kollégákra zúdult a harag. (Figyelem! Az áthárító magatartás itt tetten érhető.)

A megjelentek ismertették szakmai tevékenységüket, elért eredményeiket, a kodályi hagyaték méltó őrzésének módszereit. A tanácskozás valamennyi résztvevője joggal vetette fel, miért kell a művészeti tárgyak óraszámát ilyen radikális mértékben csökkenteni. Az ötórányi viták egyike sem vitt azonban előbbre; minden módszertani javaslatot, pszichológiai indokot elutasítottak.

Az ott elhangzó érvekből idézve:

„Nem lehet ilyen alacsony óraszámban a biztos kottaolvasást kialakítani!”... „Így a zenehallgatás értelmetlenné válik!”

(Hol marad a műismeret, ha csak egy új jelrendszer megtanítását tűzzük ki célul? – Minden műélvező, rendszeres hangverseny-látogató biztos kottaolvasó?)

„Hány magyar népdalt tudnak megtanulni a gyerekek? Ilyen körülmények között elsilányítjuk a közös éneklés örömét!”

(Ez csak a vágyak szintje! És eddig hány népdalt énekeltek közös iskolai programokon a gyerekek?)

„Már eddig is mindig minden a mi óráink terhére ment, most adjon át más is a mi javunkra!”

(Vajon a szakma képviselői milyen hatásfokkal dolgoznak? S a gyermek személyiségének fejlesztése más tantárgyak oktatása során nem valósul meg?)

„Ezek után nem mondhatjuk el magunkról, hogy Kodály országában élünk!” (Meggyőződés, hogy ez legalább anynyira Bartók és Kosztolányi, Szőnyi István és Mérei Ferenc, valamint sokan mások országa is!)

Az idézett érvrendszer meglehetősen szegényes volt. A hozzászólókat áthatotta a mély nosztalgia; „a korábban jobb »gyerekanyaggal« dolgoztunk”, az „én kórusommal könnyeket csaltunk a hallgatók szemébe” őszinte érzése.

Értem én a felháborodást, fáj ez nekem is!

Természetesen nem lehet azzal egyetérteni, hogy az ének-zeneoktatás, a művészetoktatás ilyen mértékben kiszolgáltatott helyzetbe kerüljön. Az a folyamat, amely elindult, hovatovább egy művészeti ág intézményes oktatásának elhalását jelenti.

De hogyan juthattunk el idáig? Kit terhel a felelősség?

A tények igen lesújtóak, de vitathatatlanok. A szakma elitje – éppen az évtizedek óta tartó kirekesztő magatartása miatt – ellehetetlenítette az intézményes énekkönyt. Ugyanakkor megrekedt a zenei szintnél, nem követte a társadalmi változásokat, nem barátkozott az újszerű oktatási

módszerekkel, tehát még magasabbra emelte a kőkerítés falát, kizárva ily módon a felkínált újítási lehetőségeket.

Trencsényi László kérdéseire – „Bezárkozás a hagyományba? A pompeji katona hősiessége? Elég-e? Jó-e?” (2) – már régen megkaptuk a választ.

Ujfalussy József több mint két évtizede, ám mára is érvényesen, a zeneoktatás cél meghatározását – mintegy iránymutatóként – megadta:

„... a zene társadalmi jelentőségének olyan általános, aktuális, tudományos szintű számontartását, amelyre a zenetudomány más társadalomtudományokkal együtt – filozófiával, pszichológiával, történettudománnyal, szemiotikával, információelmélettel együtt képes. A zenepedagógiának is szüntelenül azzal kell tisztában lennie, hogy nem az a feladata, hogy mindenkit zenésszé neveljen, hanem azt kell szolgálnia, hogy egy társadalom egészségesen élje a maga zeneéletét.” (3)

Az idézett sorokat mindenki elolvasta, megértette?

Amint azt a szakma 2000. évi állapota bizonyítja, az érintettekig mindez nem jutott el.

Nem jött el az ideje ars poeticánk újrafogalmazásának?

Ideje lenne ezért a hatalmas kőkerítést lerombolni, ahogy azt Judit mondja a vár fogadótermében: „Szél bejárjon, nap besüssön...” (4)

Jegyzet

(1) LACZÓ Zoltán: *Egy zenepedagógiai kísérlet tapasztalatairól – a jövő számára*. Parlando, 1998/1–2. sz. 28–40. old.

(2) TRENCSENYI László: *Lengyel László esete Lengyel Lászlóval*. Iskolakultúra, 2000/3. sz. 110–112. old.

(3) UJFALUSSY József: *Zenepedagógia és zenetudomány*. Parlando, 1978/6. sz. 1–8. old.

(4) BALÁZS Béla: *A Kékszakállú herceg vára*. Magyar Helikon, Bp, 1973.

Csillag Ferenc

Mindenki iskolája

„Mindenki iskolája – együttnevelés”. Ez az IFA-BTF-OM sorozatának (A tanítók kiskönyvtára) 8. darabjának címe. A *Kereszty Zsuzsa* szerkesztette, megannyi külföldi szerzőt idéző kötet módszereket kínál a „sajátos nevelési szükségletű gyerekek többségi iskolában” helyzetre. A közoktatási törvény lehetővé teszi e gyerekek integrációját, ennek megannyi pedagógiai hozzáadéka, értéke van, ám igen komoly szakértelmet igényel. Ehhez segít a könyv.

Kisiskola sorskérdései

Mályinkán találkoznak szeptember 30-án azok a szakemberek, akiket a kisiskolák jövője foglalkoztat. Különös izgalmat ad a helyszínnek, hogy a tavasszal a kisiskolát a helyi önkormányzat meg akarta szüntetni. Gazdaságosság, pedagógiai hatékonyság, gazdagodó vagy szűkülő funkciók – e kérdések kerülnek középpontba. A borsodi kistélepülés intézménye egyébként évek óta vesz részt a sikeres „Honismeret-életmód” tanítási innovációs programban.

Táncos Szemere

A miskolci Szemere Középiskolában először álltak szakmai vizsgabizottság elé a végzős, 14. évfolyamos tánc-szakos tanulók. A vizsga a város nyilvánossága előtt zajlott, a helyi Nemzeti Színház szolgált a gála helyszínéül.

Közelmúlt

„Oroszország elrablása” címmel *Szilágyi Ákos* a Helikon Kiadónál publikálta monográfiáját a Szovjetunió felbomlásáról (NB megjelent *Kukorelly Endre* szubjektív tárcasorozata is: „A Szovjetunió (sic!) története” címmel). A közelmúlt közép-kelet-európai történéseinek megértéséhez segít *Berend T. Iván* könyve („Terelőúton. Közép- és Kelet-Európa 1944–1999”). Kiadó-

ja a Vince Kiadó. *Kalmár Melinda* kötetének címe: „Ennivaló és hozomány”. A kora kádárizmus ideológiája. Kiadó: Magvető. *Huszár Tibor* és *Szabó János* kötetét („Restauráció vagy kiigazítás. A kádári represszió intézményesülése 1956–1962”) a Zrínyi Kiadó adta ki. „Beszélő évek” címmel *Révész Sándor* szerkesztett dokumentum-kötetet a Kádár-korsokról. *Stan-deiszky Éva* gyűjteménye a Kádár-korszak kulturpolitikáját szemlélteti (mindkettő kiadója a Beszélő).

Turizmus – táborozás

A gyerekmozgalmak háttérbeszorulása óta igen kevés az a szakkönyv, mely vállalkozó pedagógusokat a túravezetés, tábor-szervezés szakmai műhelytitkai közé vezet. Ezért örvendetes a tény, hogy a Magyar Úttörők Szövetsége kiadásában megjelent *Varga János* és *Tóth József* kötete („Táborozási-turisztikai ABC”). A gyakorlati tapasztalatok tárházával rendelkező szerzők érdekesen, szakszerűen mutatják be ennek a szakmának feladatrendszerét, ismereteanyagát. Kár, hogy a szép kiállítású kötet szerkesztése gondozatlan, sok nyomdahiba rontja a kötet olvashatóságát.

Zsidóság

Karády Viktor új kötetét a Replika Kiadó adta közre. „Zsidóság és társadalmi egyenlőtlenségek (1867–1945)” című munkájában a töle megszokott tárgyyszerűséggel vizsgálja a magyarországi zsidóságban lezajló társadalmi folyamatokat, hangsúlyosan az iskolázás szerepét polgárosodásukban. A Helikon Kiadó *Alan Unterman* könyvét adta ki: „Zsidó hagyományok lexikona” címmel.

Vizuális nevelés

A Balassi Kiadó immár harmadik kötetét adja ki a vizuális pedagógia jelesei kézikönyvsorozatának. „A vizuális nevelés

pedagógiája a 6–12 éves korosztályban’ című könyv szerzői: *Bakos Tamás, Bálványos Huba, Preisinger Zsuzsa, Sándor Zsuzsa.*

Magyar felsőoktatás – MAB-értékelés

A Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) jelentése szerint a magyar felsőoktatásban az oktatott szakok közel egynevedének minősége nemzetközi színvonalú, hetven százaléka pedig kiállta a minőségi vizsga próbáját. A MAB vizsgálata során összesen 1647 szakot vett górcső alá. A testület MTI birtokába került, elmúlt nyolc évben végzett vizsgálatainak alapján készült jelentés szerint: a MAB az eredményt megfelelőnek értékeli. A minősítési eljárás során a MAB megállapította, hogy a magyar felsőoktatási intézmények szakainak 24 százaléka kiváló. Erősnek, vagyis a magyar követelményeknek megfelelőnek minősítették a szakok 37,5 százalékát. A szakok harmadánál állapították meg, hogy van valamilyen tennivaló a minőséggel kapcsolatosan. A testület az országban 15 szakot, azaz a szakok közel egy százalékát nem találta megfelelőnek

UCCU!

UCCU! néven új, online tesztszolgáltatást indított a Pálya.hu, pályaválasztási – felsőoktatási szakportál. Az egyetemi és főiskolai felvételik illetve a nyelvvizsgák tananyagát ellenőrző tesztsorokon bárki, ingyen próbára teheti felkészültségét.

Az amerikai egyetemek és nyelvvizsgák egy részénél már bevált vizsgáztatási gyakorlat mintájára készült program tantárgyanként több feleletválasztós kérdéssort tartalmaz. Ezekből adagol – a felhasználó válaszainak függvényében – egyre nehezebb vagy egyre könnyebb feladatokat. A teszt erősege így néhány, nagyjából közepérs kérdés után, folyamatosan a felhasználó felkészültségi szintje körül mo-

zog. A program természetesen pontozza a teljesítményt, amit a tesztek végén egy 1–116 közötti, úgynevezett PTX (Pálya Teszt index) értékkel jelöl. A pontszámmal együtt kiadja a teszt részletes értékelését, amelyből visszakéreshetők az eredeti kérdések is. Az UCCU! tantárgyanként változó időkorlátot szab meg a kérdéssorok végigdarálásához, de a bármikor megszakítható, és folytatni lehet onnan, ahol félbehagytuk.

Jubileum

Tizedik alkalommal gyűlnek össze Baján az innovatív általános művelőési központok szakemberei. A nevelés, az érték közvetítés kérdései állnak középpontban. *Kamarás István* tart vitaindítót, majd a többcélú intézmény színes profiljának megfelelően a kisgyermekkorai nevelés, az iskola rejtett tanterve, a szabadművelődés és az élethossziglan tanulás (permanens nevelés) szempontjából tanácskoznak a résztvevők az alapkérdésről.

Közoktatási alapítványok regionális együttműködése

Magyarországon elsőként együttműködési megállapodást kötött egymással az Észak-Alföld Régióhoz tartozó három megye közoktatási közalapítványa, a dokumentumot a kuratóriumok elnökei kedden írták alá a debreceni Megyeházán.

Aradi Lajos, a Hajdú-Bihar Megyei Közoktatási Közalapítvány kuratóriumának elnöke elmondta: a három megyei szervezet együttesen 750 millió forintot oszt szét az idén pályázatok útján a közoktatás fejlesztésének támogatására. Az összeg 60 százalékát taneszköz fejlesztésre fordítják – mondta az elnök. A három megye – Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg – a regionális együttműködés lehetőségeinek kiaknázása érdekében úgy döntött, hogy a jövőben – az országban elsőként – együtt-

működnek a közoktatás fejlesztése érdekében. Az együttműködéssel elsősorban a régióban tanulók tanulmányait és az intézmények közötti szakmai együttműködést kívánják segíteni.

Mentor – életmódmagazin pedagógusoknak

A havonta huszonnégy oldalra megjelenő folyóirat – amelynek főszerkesztője *Gyarmati Szabó Éva* – az új oktatási kezdeményezések, az európai uniós csatlakozás szempontjából bevált iskolai tapasztalatok és továbbképzési formák bemutatása mellett aktuális jogi kérdésekről, az oktatás időszerű problémáiról, nevelési tudnivalókról is beszámol majd.

A lap készítői segíteni szeretnének a pedagógusoknak, hogy a középiskolások körében veszélyesen terjedő drogfogyasztás tüneteit felismerjék, illetve megtalálják a helyes válaszlehetőségeket e probléma megoldásához. A magazinban minden hónapban 'Támpont' címmel tizenhat oldalas mellékletet is találhatnak majd az érdeklődők. A melléklet a tankönyvvilág hírei mellett kiadványismertetések és kritikák közlésével segít az eligazodásban a tankönyvpiacra. A kiadványra előfizetni az intézményvezetőknél és az iskolai könyvtárakban lehet.

Digitális Irodalmi Akadémia

Június 1-jén délután 2-kor indult el a <http://www.irodalmiakademia.hu> címen a Digitális Irodalmi Akadémia (DIA) program internetes szolgáltatása. A Petőfi Irodalmi Múzeum Kortárs Irodalmi Központja által kezdeményezett program célja, hogy a világban elérhetővé váljék a nemzeti értéknek számító kortárs szépirodalom színe-java. A DIA a világon egyedülálló kezdeményezés, hiszen kortárs irodalmat ilyen mélységben más országok még

nem dolgoztak fel az interneten. Az ingyenesen hozzáférhető internet-szolgáltatáson keresztül jelenleg 42 kortárs magyar író mintegy 8000 műve érhető el. A webhely a digitalizált műveken kívül tartalmazza a szerzők életrajzát, műveik bibliográfiáját, a szerzőkről és műveikről szóló szakirodalom jegyzékét, valamint a szerzői életműveket gondozó irodalmi szakértők életrajzi adatait. Az adatbázis nemcsak a megszerzett módon, a szerzők és művek adatai alapján kereshető; a szolgáltatást speciális keresési lehetőségek, mint a teljes szövegű keresés, a művek egyes tartalmi vonatkozásai (például ajánlás, a mű keletkezésének dátuma) stb. teszik gazdagabbá. Az állomány folyamatosan gyarapodik, a program fő célkitűzése, hogy a Digitális Irodalmi Akadémia tagjainak (jelenleg 52 fő) összes műve elérhető legyen hálózaton keresztül. Az SMGL szabványnak megfelelő szövegfeldolgozási struktúra kidolgozását, az adatbázis tervezését és a kezelőfelület programozását a Neumann János Digitális Könyvtár, és ők töltik be az internet-szolgáltató szerepét is.

Könyvtári telematikai program

A három éves köznyűjteményi telematikai program végső célja, hogy a könyvtári hálózat minden tagja – a földrajzilag hátrányos helyzetű településen működő is – ugyanazt a széles információs szolgáltatást nyújtsa.

A hatalmas adat- és dokumentum állománnyal rendelkező könyvtárak az információs társadalom alapintézményei, s hálózatuk fejlődő adatbázisai segítenek abban, hogy az ország ne szakadjon ketté, információban gazdagokra és szegényekre – hangsúlyozta a jövő századra készülő könyvtárakról hétfőn Zalaegerszegen rendezett konferencián a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának képviselőtében *Skaliczki Judit*.